

Förvaltningsaktiebolaget Smålandsbanan

Handläggare
Daniel Niklasson
Telefon
0730-431116

Datum	Beteckning
2025-12-30	
Ert datum	Er beteckning
	LI2025/01587

Regeringen

Önskemål om förtydligande i nationell transportplan för att säkerställa möjlighet att medfinansiera trafiksäkerhetsåtgärder

Förvaltnings AB Smålandsbanan, FAS, är infrastrukturförvaltare för den närmare 70 km långa byggnadsminnesförklarade smalspåriga järnvägen mellan Västervik och Hultsfred. Anläggningen trafikeras med museitåg och ansluter via Tjustbanan (Trafikverkets infrastruktur) till Västervik via ett fem kilometer långt gemensamt spår som möjliggör trafik med både normalspåriga och smalspåriga tåg. Banan är utpekad av Riksantikvarieämbetet som ett av landets viktigaste industriminnen och utgör ett av Kalmar läns mer betydelsefulla besöksmål. Under 2025 kommer banan att ha trafikerats med mer än 100 trafikdagar och närmare 20 000 besökare har rest med tågen. Banan och trafiken drivs helt på ideella grunder och med stort frivilligt engagemang.

Smalspårjärnvägen med sina gula- och orangea rälsbussar pekas ofta ut som en av regionens mest levande och använda kulturmiljöer som även har en stark identitetsskapande faktor för de tre kommuner som banan löper igenom Hultsfred, Vimmerby och Västervik.

FAS ansvarar helt för underhåll av anläggningen utan ett löpande driftstöd. Genom olika projektstöd och liknande kan punktvisa insatser göras för att förbättra standarden på exempelvis broar, byggnader eller andra avgränsade objekt.

En av våra största brister och utpekade risker är korsningar med vägar i olika plankorsningar. Sedan SJ lade ned trafiken 1984 har trafiken ökat på avsevärt, fordon och jordbruksredskap har blivit större och tyngre samt att insatser på både statligt och enskilt vägnät har medfört att även biltrafikens hastigheter har höjts. FAS har aktivt arbetat med att förstärka skyddet vid vägarna i form av både utökat skydd med utbyggnad av bommar där det tidigare varit enbart ljud- och ljussignaler men även helt nya anläggningar med ljud- och ljussignaler på det lågtrafikerade vägnätet där det tidigare inte funnits något skydd alls. FAS har de senaste åren anpassat korsningarna med väg 770 vid Spångenäs och 760 i Tuna samhälle med utbyggnad med bommar med egen finansiering.

Idag är det mycket ovanligt med längre järnvägar som ägs av enskilda aktörer. Det statliga systemet med insatser på järnväg bygger på att Trafikverket är infrastrukturförvaltare och genom medel i nationell plan genomför förbättringsåtgärder. Efter diskussioner med berört departement konstaterar departementet att medel som får användas vid insatser för sådana insatser kanaliseras via de regionala planerna.

Förvaltningsaktiebolaget Smålandsbanan

Enligt vår uppfattning är det helt orimligt att åtgärder för att upprätthålla och säkerställa säkerheten vid plankorsningar med statlig väginfrastruktur fullt ut ska finansieras av en ideellt driven organisation.

Vi konstaterar att detta troligen beror på att departementet inte blivit uppmärksammat på detta gränssnitt vilket gör att medfinansiering från Trafikverket i vår infrastruktur inte är möjlig.

De skrivningar som finns i nationell plan omöjliggör att stöd skulle kunna ges till förbättrat skydd vid plankorsningar utanför Trafikverkets järnvägsinfrastruktur även om trafiksäkerhetsförbättringen sker på en statlig väg som korsas av en enskilt ägd järnväg. Vi ser behov av att under de närmaste 3-6 åren genomföra säkerhetsförbättringar vid minst tre korsningar med statlig väg och tre till fyra korsningar med enskild väg.

Aktuella korsningar med statlig väg som är aktuella för åtgärder är:

Väg 713 Väderum

Väg 712 Vena

Väg 713 Vena

Utbyggnaden till ökad bärighet till BK4 medför större och tyngre fordon vilket innebär större risker utan att vi som infrastrukturförvaltare idag får ekonomiska förutsättningar att genomföra nödvändiga förbättringar som en del av denna förändring.

Genom stora egna ideella insatser avseende projektering och byggnation samt återanvändning av begagnat material kan en ombyggnad av en korsning på vår anläggning genomföras för cirka 0,7-1,0 mkr. Vid nybyggnation på Trafikverkets anläggning är idag kostnaderna i storleksordningen 8,0-13,0 mkr per korsning.

Vi föreslår därför att skrivningarna i nationell plan ändras så att *”Trafiksäkerhetshöjande åtgärder och trimningsåtgärder är mindre åtgärder (under 150 mkr) i statlig infrastruktur **eller annan infrastruktur i direkt anslutning till statlig infrastruktur** som ger effekt på trafiksäkerhet, framkomlighet och miljö. Åtgärder kan samordnas med andra insatser på vägnätet, eller tillsammans med exempelvis underhållsåtgärder.”*

Vår förhoppning är att regeringen ser denna justering som rimlig att genomföra för att vi ska kunna ha en fortsatt dialog kring genomförandet av möjliga förbättringar som har stor betydelse för trafiksäkerheten men även för bevarandet av Sveriges kulturarv och utvecklingen av regionens besöksnäring.

Mer information om vår verksamhet finns på vår hemsida www.smalsparet.se. Kontaktperson i dessa frågor är undertecknad via e-post daniel.niklasson@smalsparet.se eller telefon 0730-431116.

Med vänliga hälsningar

Daniel Niklasson, Förvaltnings AB Smålandsbanan